

Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
(Україна)
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Херсонський державний аграрний університет (Україна)
Запорізький національний університет (Україна)
Вінницький національний аграрний університет (Україна)
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Національний університет харчових технологій (Україна)
Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)
ПВНЗ «Європейський університет» (Україна)
Державна вища професійна школа в Коніні (State University of Applied Sciences in Konin)
(Республіка Польща)



ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС- СЕРЕДОВИЩА В СВІТОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

22-23 квітня 2021 року



м. Мелітополь

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку бізнес-середовища в світоінтеграційному просторі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції Мелітополь (22-23 квітня 2021 р., Мелітополь) / ТДАТУ; відпов. за випуск Н.В. Трусова. – Мелітополь, 2021. – 234 с.

Збірник містить наукові матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансове забезпечення інноваційного розвитку бізнес-середовища в світоінтеграційному просторі» викладачів, докторантів, аспірантів, наукових співробітників, представників органів державного і місцевого самоврядування, громадських організацій, підприємств та установ, здобувачів вищої освіти і молодих учених. Матеріали конференції висвітлюють актуальні питання проблем функціонування та фінансового забезпечення бізнес-середовища в умовах інноваційного розвитку, формування потенціалу фінансового ринку у забезпеченні інвестиціями бізнес-середовища, визначення ролі страхування у забезпеченні інвестиційної привабливості бізнес-середовища, формування регіональної політики в контексті стимулювання інноваційного розвитку бізнес-середовища та питання функціонування фінансово-кредитного механізму зовнішньоекономічної діяльності бізнес-середовища.

КОРПОРАТИВНІ ОБЛІГАЦІЇ В СИСТЕМІ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ринок облігацій підприємств є важливою компонентою ринку цінних паперів, виступає стимулом розвитку реальної економіки і засобом диверсифікації інвестицій його учасників. Нажаль, сьогодні в Україні він знаходиться в стадії становлення, демонструє вкрай низьку капіталізацію і не може розглядатися як потужне джерело залучення фінансових інвестиційних ресурсів до емітентів (підприємств і фінансових установ).

Метою роботи є вивчення динаміки параметрів стану і розвитку ринку корпоративних облігацій України та ідентифікація проблем які перешкоджають ефективному функціонуванню цього сегмента фондового ринку.

Випуск та розміщення облігацій має важливе значення для фінансування підприємств – це дозволяє компаніям залучати довгострокові фінансові ресурси на більш вигідних умовах, ніж традиційні банківські кредити. Але така форма боргового фінансування поки що не набула поширення серед вітчизняних підприємств через наявність певних об'єктивних причин - складний і витратний процес емісії, необхідність належного забезпечення власних зобов'язань, недостатність досвіду керівництва компаній і фінансового менеджменту, низька ємність внутрішнього ринку капіталів, недостатня інвестиційна привабливість корпоративних облігацій для потенційних інвесторів тощо. Саме тому, використовувати засіб емісії облігацій для залучення капіталу до

інвестиційно-інноваційної діяльності можуть тільки міцні і великі підприємства з достатнім рівнем кредитного рейтингу. Середньому бізнесу цей інструмент фінансування недоступний через нормативно-правові обмеження та високу вартість процедури реєстрації і розміщення випусків (незначна сума облігаційних запозичень просто нерентабельна). З іншого боку, великим корпораціям-емітентам з високим рейтингом потрібні, відповідно, великі інвестиції, але на внутрішньому фондовому ринку такі обсяги капіталу залучити важко. Тому такі підприємства здійснюють емісію єврооблігацій, які розміщують на зовнішніх ринках.

Випуск і реєстрація облігацій надзвичайно складна, багатоетапна, витратна та забюрократизована процедура, передбачає дотримання емітентом певних правил [4]. Процес емісії, реєстрації і обігу облігацій підприємств в Україні регламентується «Положенням про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу» № 425, що затверджений НКЦПФР від 21.06.2018 р.

Обсяги емісії облігацій вітчизняними підприємствами за останні роки коливаються. Протягом 2019 року НКЦПФР зареєструвала 88 випусків облігацій підприємств на суму 11,21 млрд. грн. Порівняно з рівнем 2018 року обсяг зареєстрованих випусків корпоративних облігацій зменшився на 27,51%. У 2020 р. відбувся перелом тенденції – НКЦПФР зареєструвала 96 випусків облігацій підприємств на суму 32,95 млрд. грн., що майже в три рази перевищує показник минулого року [1]. Така динаміка свідчить про зростання потреб підприємств у залученні додаткового капіталу на фоні звуження можливостей банківського кредитування. Комісія по фондовому ринку щорічно публікує десятку найбільших підприємств-емітентів, які зареєстрували значні випуски облігацій і перелік компаній, облігації яких користувалися найбільшим попитом на біржовому та позабіржовому ринку.

Щодо структури випусків корпоративних облігацій за підсумками 2020 року переважають облігації підприємств – 99,3% (29 683,99 млн грн). Частка облігацій банківських установ у сукупному обсязі зареєстрованих складає

лише 0,7% (200 млн грн) [1]. Таким чином, банки практично відмовляються від залучення грошових ресурсів шляхом такого інструмента як облігаційні позики і залишаються в цьому секторі як інституційні інвестори та андеррайтери.

У структурі обігу на фондовому ринку корпоративні облігації займають зовсім незначне місце. За останні п'ять років частка торгівлі облігаціями підприємств знаходиться на надзвичайно низькому рівні – біля 6% загального річного обсягу торгів фондового ринку. Це пояснюється такими чинниками: закритістю облігаційного ринку – переважає приватне розміщення більшої частки емісій облігацій; відсутністю платоспроможного попиту на них з боку потенційних інвесторів; низькою зацікавленістю учасників в облігаційні інвестиції (високі ризики, відсутність довіри, інформаційна обмеженість, непрозорість ринку). Тому, в умовах слабо розвинутого та неактивного фондового ринку, підприємствам складно розмістити свої облігації.

Допуск до біржових торгів облігацій вимагає від емітента відповідності встановленим критеріям і наявності високого рейтингу. Українська біржа та ПФТС висуває такі вимоги до емітентів корпоративних облігацій для включення у біржовий список (лістинг) [2,3]: існування емітента не менше двох років; вартість його чистих активів не менше 300 млн. грн.; чистий річний дохід від реалізації продукції – не менше 300 млн грн; відсутність дефолту; відсутність збитків; обсяг емісії – не менше 100 млн грн, щоквартальне надання звітності. Тому, значна частина облігаційного обігу в Україні зосереджена на позабіржовому ринку.

Переваги використання корпоративних облігацій як важливого фінансового інструменту є, як для емітентів так і для інвесторів. І відповідно, є потенціал і перспективи активізації розвитку сегменту ринку облігацій підприємств в Україні. Для цього необхідно на всіх рівнях забезпечити здійснення низькі важливих заходів, а саме: удосконалення законодавчої бази в плані захисту прав емітентів та інвесторів, умов випуску, розміщення і погашення облігацій підприємств; стимулювання залучення заощаджень на

ринок капіталів; популяризація інвестицій серед всіх верств населення; підвищення добробуту, відновлення довіри і зростання обізнаності громадян про інструменти фондового ринку; створення системи доступного і надійного інформаційного забезпечення функціонування ринку.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт НКЦПФР. URL: <http://www.nssmc.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Української біржі. URL: <http://www.uk.ua/s317#o12>
3. Офіційний сайт ПФТС. URL: <https://pfts.ua/documents/general-documents>
4. Стецько М.В. Інструментарій корпоративних облігацій у фінансуванні підприємств / М.В. Стецько // *Економічний аналіз: зб. наук. праць* / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. Том 27. № 2. С. 57-67.